

Konasnica, edinstvena jama na Gorenjskem, ki se lahko po jamskem okrasju primerja z jamami Matarskega podolja.
Avtor fotografije: Primož Rupnik

Pomembnejše raziskave DZRJL v obdobju 2005–2014

Špela Borko

V danem obdobju smo bili aktivni tudi v Društvu za raziskovanje jam Ljubljana. Nanizali smo kar nekaj lepih dosežkov. V društvu smo se odločili, da kot razpisovalci nagrade na lastnem natečaju ne bomo sodelovali, saj je osrednji namen nagrade k sodelovanju spodbuditi druga društva in posameznike. Na prihajajočih straneh vam tako predstavljamo svoje odmevnejše dosežke zadnjih 10 let.

Delovali smo na različnih koncih Slovenije. Na Kaninu smo raziskovali globine »tisočmetrce«; povezali skozenj, ki gre še globlje, z enim izmed najbolj impresivnih prepihov na območju in preklinjali v ožinah zloglasnih Jeb. Na Snežniku smo raziskali, za to planoto najglobljo, jamo, ki s svojim skrivnostnim prepihom še vedno vabi. Začeli smo raziskovati na Pokljuki, kar se

nam je kaj kmalu obrestovalo, saj vse tri pomembnejše jame nabirajo kilometre. Zdi se, da izbiramo raziskovalna območja kar vsepovprek. Člani društva se potikamo tu in tam, razkropljeni po različnih krajih Slovenije. In prav to botruje raznolikim odkritjem! Naključje je hotelo, da odkrijemo vhod, ki se je rogol mimoidočim, ležeč skrit in vendar vsem na očeh tik ob poti na Grintovec. Tudi stare uganke nam niso dale miru in razrešili smo mnoge vprašaje v jami na Hotenjskem podolju ter našli nadaljevanje v najlepšo jamo na Jelovici.

Nekatere izmed zgodb so že dobile epilog, drugim še zdaleč ni videti konca ... Upam, da bomo ob 20-letnici Putickove nagrade lahko še vedno pripovedovali o nadaljevanjih starih zgodb in jim dodali še mnoge nove.

Copacabana – plaža pred več kot 85 m globokim Mattovim sifonom na dnu Renejevega brezna.
Avtor fotografije: Matej Blatnik

Renejevo brezno

Katastrska številka	7090
Dolžina (neuraden podatek)	3586 m (5564 m)
Globina (neuraden podatek)	1250 m (1322 m)
Nadmorska višina vhoda	2257 m

Brezno je bilo odkrito 1998, kaninski kolektor v njem 2005, sklepni sifon pa 2006.

Če omenimo le najnovejše raziskave po letu 2010, velja omeniti potapljanje v sklepnem sifonu in plezanje v kaminih pri Copacabani. Potapljanje v sklepnem sifonu je bilo prvič izvedeno 2011, naslednje ob sočasnem iskanju višjih prehodov (plezanje kaminov) pa 2014. Za zagotavljanje večje varnosti pri raziskavah so bile redno spremljane spremembe v jami. Prav tako so bile zamenjane vrvi – stare vrvi, sidrišča in odpadke pa smo redno odnašali iz nje. Ob potopu 2011 je bil v Kaliktarju na globini 1157 m postavljen bivak, ki pa je bil do leta 2015 poplavljen vsaj enkrat.

Obiski v jami (od leta 2010):

1. in 2. 10. 2011: preopremljanje jame – Lanko Marušič, Tomaž Krajnc (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper)

9.–13. 11.2011: prvi potop v Mattov sifon – Matt Covington, Franci Gabrovšek, Matija Perne, Tomaž Krajnc, Matic Di Batista, Mitja Prelovšek (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka)

3. 8.–5. 8. 2012: preopremljanje jame in raziskovanje – Mitja Prelovšek, Franci Gabrovšek (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Simon Burja (DZRJ Domžale)

5. 10. 2012: preopremljanje jame in raziskovanje – Franci Gabrovšek, Tomaž Šuštar, Jaroš Obu, Matej

Blatnik (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka)

28. 10.–2. 11. 2014: drugi potop v Mattov sifon in plezanje kaminov – Jaka Flis, Matej Blatnik, Matic Di Batista, Špela Borko, Mitja Prelovšek (DZRJL), Aleš Štrukelj, Miha Ileršič (JD Rakek), Bojan Stanek, Dejan Praprotnik, Franc Petrič (JD Carnium Kranj), Boštjan Vrviščar, Miha Staut (JK Železničar), Katja Milišič, Marin Glušević (HPD Mosor), Matjaž Božič, Simon Burja (DZRJ Simon Robič Domžale), Milan Podpečan (JD Speleo Siga Velenje), Mitja Mršek, Ana Makovec (JD Borovnica), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka), Andrej Kristan (JD Logatec), Karin Rutar (JSPD Tolmin)

5.–7. 8. 2015: iznos potapljaških jeklenk in smeti iz jame – Matej Blatnik, Matija Perne (DZRJL), Yuri Schwartz (Novosibirsk Diggers)

Zaradi globine sifona pri Copacabani in majhne verjetnosti, da najdemo nadaljevanje s potjo v plitvejši prehod, nadaljnje raziskovanje sifona srednjeročno ni smiselno. Od vhoda do Kaliktarja je nekaj možnih nadaljevanj vedno pripeljalo v že znane dele, zato se zdi najdba vzporednih brezen manj verjetna. Raziskave v prihodnje naj se usmerjajo raje v iskanje višjih prehodov v vzporedne rove ter v pritočni del meandra. Usmerjene naj bodo tudi v bližnja globoka brezna, ki lahko pripeljejo do povezave v sistem Boke (npr.: P4, SuRovka).

Mitja Prelovšek

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Gabrovšek F., 2002. Renetovo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Glas podzemlja 2002, str. 37–41.
- Gabrovšek F., 2002. Renejevo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Naše jame 42/2002, str. 112–118.
- Andjelić J., Dular M., Sedmak I., Tominc D., 2006. Odkritje kaninskega vodnega kolektorja v Renejevem breznu. Glas Podzemlja 2006, str. 15–20.
- Privšek A., 2006. Poletna tabora DZRJL Bavščica 2004 in Kanin 2005. Glas Podzemlja 2006, str. 37–39.
- Perne M., 2011. Raziskave v Renetovem breznu 2006–2010. Glas Podzemlja 2011, str. 6–10.
- Staut M., 2011. Messner ima prav! Jamar 2011/1, str. 44–46.
- Prelovšek M., 2011. Potop v končnem sifonu Renejevega brezna na globini -1242 m. Jamar 2011/2, str. 6.
- Prelovšek M., Gabrovšek F., Covington M., 2014. Raziskave v Renetovem breznu 2011–2012. Glas Podzemlja 2014, str. 8–12.
- Prelovšek M., 2015. Renejevo brezno 2014 - deep, deep dive. Jamar 2015/1, str. 36–38.

Eden širših delov jame P4.
Avtor fotografije: Matija Peme

Brezno rumenega maka (P4)

Katastrska številka	1529
Dolžina	1007 m
Globina	474 m
Nadmorska višina vhoda	2085 m

Vhod v Brezno rumenega maka - P4 smo našli na poletnem taboru 1998 (ali morda že kako leto prej). Po približno enem letu smo dosegli takratno dno na globini 208 m, kjer se je jama nadaljevala v preozkem meandru. Prepričan v jami je bil opazen, tako da je prav pozabili nismo nikoli, je pa bila zaradi dveh dolgih in zoprnih meandrov (Male in Velike jebe) v konkurenci z Renejem hitro postavljena v drugi plan. Po tem, ko smo v Reneju prišli do Kopakabane, smo na tlorisu kaninskih jam hitro opazili pravo vrednost P4, saj se leta nahaja v nadaljevanju linije Kaliktarja v Renejevem breznu oz. skoraj direktno nad zadnjo doplavano točko v Mattovem sifonu.

Leta 2011 smo P4 z Ajdovci in Tržačani po celi dolžini dodobra obtesali ter na dnu našli obhod neprehodne ožine z močnim preprihom. Leta 2013 smo se prebili skozi ožino Via Rio in vstopili v precej večje prostore in globoka brezna. Brez večjih popravil jamskih sten smo prišli do globine 458 m, kjer nas je ustavil preozek dolomitni meander (vsaj po spominu je bil v tistem delu s kar nekaj dolomitnega prahu, kot ga najdemo recimo v Mokovcu v Reneju). Naslednje leto smo med razopremljanjem tega dela na dnu Teguja našli prehod v stometrco Egotrip, na dnu Egotripa pa še par stopenj do ožine na globini 475 m. Na letošnjem poletnem taboru smo se prebili skozi prvi del ožine in prišli v meander z obrnjenim preprihom (med našim

obiskom je močno pihalo ven, na vhodu pa je močno pihalo noter).

Od prekopanega meandra Via Rio gre jama navzdol pod zelo očitno prelomno ploščo, ki se spušča pod kotom približno 70 stopinj. P4 sledi prelomni plošči približno do globine 350 m. Sredi brezna Teguja (približno 300 m) se nahaja dvorana, ki bi lahko imela še kak fosilni prehod (a je še nismo dobro pregledali). Približno na globini 330 m so v breznu zataknjeni ogromni balvani z manjšim podorom, kjer se jama loči na dva dela (en del gre do 458 m, drugi na 475 m). Dejansko tu jama še ni v celoti pregledana, tako da jo bomo morali še obiskati. Nepregledan je vsaj en odcep v sedaj že razopremljenem delu jame. Nepopolno pa je pregledano celotno brezno Teguja, ki prav lahko da skriva še kakšen prehod do najlepše plaže v državi.

Brezno rumenega maka je brez dvoma ena bolj perspektivnih jam na Kaninu. Jama se nahaja tako rekoč direktno nad sifonom v Renejevem breznu, kar seveda daje misliti, da bi se skozi njo lahko prišlo na drugo stran sifona – na Ipanemo. Vhod v Brezno Rumenege maka se nahaja kakih 50 m nad planinsko potjo na Visoki Kanin na pobočju nad kotlino pod Laško Planjo, skozi katero planinska pot gre. Jama je še posebej zanimiva, saj se vhod nahaja nad nadaljevanjem kolektorja v Renejevem breznu.

Lanko Marušič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Perne M., 2004. Brezno rumenega maka. Glas podzemlja 2004, str. 15–16.
- Fajdiga B., 2010. Naravna vrednota Brezno rumenega maka. Primorske novice, 20. 5. 2010.
- Marušič F., 2014. Brezno rumenega maka (P4). Jamar 2014/1, str. 8.

Deli jame, kjer se združita Brezno Suni in Rovka. To so tudi prvi novo odkriti deli, kamor italjanski jamarji niso prodri.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Sistem SuRovka

Katastrska številka	Brezno Suni 6941, Rovka 9823
Dolžina	1042 m
Globina	334 m
Nadmorska višina vhoda	Brezno Suni 1740 m, Rovka 1820 m

Prve akcije našega društva v Rovko so potekale na poletnem kaninskem taboru leta 2005. Takrat se je jamo izmerilo do Dvorane s kostmi, ki se nahaja na globini 60 m. Za dvorano sledi ožina, ki je ekipa v času tabora ni uspela raziskati zaradi pomanjkanja opreme. Takrat so namreč vzporedno potekala raziskave v L60. Sledil je 4-letni raziskovalni mrk, dokler se niso našli novi jamarski mladiči, ki so na Kaninu nujno potrebovali neko delovišče, v katerem bodo lahko na poletnem taboru zabijali čas.

Prej nepregledana ožina se nam leta 2009 ni zdela preveč zahtevna predvsem zato, ker se nam je za njo odprlo brezno »normalnih« dimenzij. Nekaj 10 m nižje nas je pričakal ogromen meander, ki se je prevesil v 80 m globoko brezno. Sledi mu niz dvoranic s kratkimi stopnjami, ki so nas pripeljale do končne dvorane na globini -190 m, no vsaj tako smo mislili jeseni 2009. Na nekaj mestih proti dnu jame smo našli večje ledene bloke in konsolidiran sneg. Postalo nam je jasno, da mora imeti jama nižji vhod.

Avgusta 2010 smo se od Rovke odpravili po prelo-mu navzdol in 80 m nižje našli večji vhod s prepihom. Po dveh akcijah smo jamo izmerili in povezali z Rovko. Kasneje smo v društvenem katastru našli načrt italijanske jame Suni, ki je bil identičen našim meritvam, le lega vhoda je bila za 200 m zgrešena. Italijani so se ustavili na istem mestu kot mi leta 2009. Jeseni 2010 nam je uspelo splezati 10 m visoko stopnjo v končni dvorani, za katero se odpira ozek meander, ki se konča z večjo dvorano. V severnem delu dvorane smo odmetali nekaj gruščica in že se nam je odprlo novo brezno, na dnu katerega smo dosegli globino 200 m (gledano od zgornjega vhoda).

Leta 2011 smo razopremili del jame od križišča do zgornjega vhoda, saj se je pokazal vstop skozi Suni za veliko enostavnejšega in hitrejšega. Do leta 2011 smo jamo v večji meri raziskali in izmerili: Jerca, ki se je udeležila že predhodnih akcij, Diba in Garmin. Na poletnem taboru 2012 smo organizirali enotedensko vse-

društveno premagovanje 12 m dolge ožine, ki je kasneje dobila ime Oltar tretjemu članu. Za ožino je sledilo brezno z dvorano, ki pa ni imelo očitnega nadaljevanja.

Leta 2013 smo morali tako razširiti nov 10 m dolg meander. Po nekaj dneh dela se nam je odprl več kot 100 m dolg fosilni rov, ki se v drugi polovici dviguje. Na koncu fosilnega rova je bilo potrebno splezati 5 m stopnjo in spet nekaj poširiti. Sledilo je 40 m brezna in, na našo srečo, nova ožina, ki smo se je lotili še isto leto. Meritve konec poletnega kaninskega tabora 2013 so pokazale globino jame 266 m.

Ožino v končni dolžini 9 m smo uspeli premagati leta 2014 in jo poimenovali Ožina amaterjev. Sledi ji 50 m aktivnega meandra, na koncu katerega se odpira 45 m globoko brezno. Na vrhu brezna se odpira veliko okno. Za breznom sledi meander, ki postaja vedno bolj ozek. Poleti 2014 smo v tem meandru dosegli globino 330 m.

Poleti 2015 je sledilo delo v meandru, ki nas je pripeljal do neprehodnega sifona na globini 364 m. Odločili smo se, da bomo preplezali okno, ki smo ga izpustili leta 2014. Za njim se nam je odprlo 70 m globoko stopnjasto brezno. Pripeljalo nas je do dela jame, kjer zgornji rovi predstavljajo fosilne blatne meandre, spodnji rovi pa so freatični in se prav toliko spuščajo kot dvigujejo. Najgloblja točka, ki smo jo dosegli na poletnem kaninskem taboru 2015 v tej jami, znaša 385 m.

Ocenjujem, da smo v jami razširili več kot 35 m rovov. Večinoma smo širili nekaj cm široke razpoke z veliko prepaha. V jami imamo trenutno odprti 2 nadaljevanji. V primeru, da se bo jama zaprla, bomo z veseljem cepili skale še naprej.

Tomaž Krajnc

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Privšek A., 2004. Poletna tabora DZRJL Bavščica 2004 in Kanin 2005. Glas Podzemlja 2006, str. 37–39.
- Di Batista M., 2011. Rovka L- 61. Glas Podzemlja 2011, str. 16–18.
- Pestator D., 2011. Poletni tabor Kanin 2010. Glas Podzemlja 2011, str. 37–39.

Bojana nad zalitimi deli Revenovega brezna.
Avtor fotografije: Primož Rupnik

Revenov brezen

Katastrska številka	1761
Dolžina	1130 m
Globina	95 m
Nadmorska višina vhoda	624 m

S pregledovanjem načrtov jam Hotenjskega podolja smo v društvenem katastru naleteli na načrt Revenovega brezna s katastrsko številko 1761, ki ga je leta 1958 registriral IZRK. Načrt s 145 m dolžine in 84 m globine ter mnogo vprašaji je bil povod, da smo se 6. 6. 2009 odpravili preveriti potenciale narisanih vprašajev na Savnikovem načrtu brezna. Opremljeni s kopijo načrta smo že na dnu vhodnega brezna naleteli na prvo nadaljevanje jame v obliki ozkega vodoravnega rova, ki je bilo le uvertura v naslednja odkritja.

Novice o novih odkritjih so na društvu vzbudile precej zanimanja, zato je bila na številnih naslednjih akcijah precejšnja udeležba – na eni izmed njih je bilo udeležencev kar 12, kar je tudi olajšalo delo, saj je raziskovanje potekalo na različnih koncih jame hkrati. Izredno razgibana morfologija jame, ki se razteza v več etažah, je bila vzrok, da so se ekipe z različnih koncev jame občasno srečevale na istem kraju. Po 10 akcijah smo konec avgusta že presegli dolžino poligona 1000 m, raziskovanjem pa še ni bilo videti konca. Jama nam je počasi razkrivala svoje skrivnosti, včasih prek ožin in

ozkih meandrov, prodnih nanosov, ali pa prostornih brezen in dvoran ter zablatenih spodnjih delov, ki so nakazovali na občasno prisotnost vode, ki je, kljub nekajdnevnu močnemu deževju, v jami nismo opazili.

Novo presenečenje je sledilo ob božičnih poplavih konec leta 2009, ko smo prav z namenom preverjanja prisotnosti vode v spodnjih delih jame odšli na ponovno akcijo. Kmalu smo naleteli na prizor, ki ga nihče ni pričakoval. Jama je bila zalita z vodo kar 30 m nad do takrat znanim dnom! Novo nastajajoči zapisnik in načrt sta tako dobila nov zaznamek poleg vprašaja na dnu jame, ki ima trenutno pri raziskavah »Revena« največjo težo. V rov namreč močno vleče prepih, zelo ozki in težko dostopni deli v nadaljevanju tega rova, ki smo ga na nekaj akcijah olajšali blatnega nanosa in tako omogočili prehodnost, pa so ob drugih zelo odmevnih raziskovanjih društva, raziskovalcem začasno vzeli navdih.

Primož Rupnik

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Rupnik P., 2011. Revenov brezen. Glas Podzemlja 2011 str. 19–23.

Novopečena jamarka v Breznu treh src.
Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Brezno treh src

Katastrska številka	9834
Dolžina	715 m
Globina	606 m
Nadmorska višina vhoda	1260 m

Jeseni leta 2009 smo začeli z intenzivnim pregledom terena na JV področju Snežnika. Pri pregledu preloma na področju Cifer smo naleteli na, za Snežniške razmere relativno majhen, vhod z močnim prepihom. Še istega leta smo se spustili v jamo in začeli z raziskavami ter hitro dosegli dno serije treh brezen, ki se je zaključilo na globini 160 m. Pri vrnitvi iz jame smo naleteli na okno, ki je vodilo v fosilno galerijo, kjer smo naleteli na ozek in zavit meander, kamor je izginjal ves prepah. Ta je raziskave na globini 174 m začasno zaustavil.

Z raziskovanjem smo nadaljevali v naslednjem letu. Najprej smo uspeli razširiti meander, za katerim se nam je odprl vstop v globoko brezno, imenovano Supernova. Ta je z svojimi 170 m tudi najgloblje brezno v jami. Supernovi je nato sledila serija krajših brezen, imenovana Ljubljanska borza, ki privede do aktivnih delov na globini 450 m. Jama se nadaljuje v slogu krajših brezen z vmesnimi bolj ali manj ozkimi prehodi do globine 606 m. To globino smo dosegli konec leta 2010, ko smo v jami izjemno aktivno raziskovali, in tako skupaj opravili 12 akcij. S tem je Brezno treh src postalo tudi najgloblja jama na širšem področju Snežnika.

Nadaljevanje raziskav je bilo precej oteženo zaradi ozkih meandrov z zvenečima imenoma Sluhovod in Lobotomija. Tako je tempo raziskav pošteno padel in je bil bolj ali manj odvisen od pozabljivosti akterjev. Vsi po vrsti so namreč prisegali, da ne gredo več notri, vendar so po nekaj mesecih pojedli »zarečeno mortadelo«. Potrebno je poudariti, da je v jami ves čas prisoten močan prepah, ki vleče v jamo (do sedaj še nismo naleteli na spremembe smeri prepaha). Prav ta močan prepah je tisti ključni faktor, ki raziskavam dviguje moralo.

Skrajno točko v jami na globini 616 m smo dosegli konec septembra leta 2014. Nadaljevanje jame je še vedno odprto in poteka skozi ozek vendar višji meander. Zaradi težavnega prehoda skozi Lobotomijo in Sluhovod smo se v letu 2015 odločili za širitev teh dveh kritičnih delov. V dveh »sct« akcijah smo prišli do začetka Sluhovoda, ki ga bomo »načeli« v prihodnjem letu.

Tomaž Šuštar

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Šuštar T., Štrukelj A., Vengar J., 2011. Brezno treh src na Snežniku. Jamar 2011/1, str. 27–29.
- Štrukelj A., 2011. Brezno treh src na Snežniku ali nekatera srca se nikoli ne postarajo. Glas Podzemlja 2011, str. 11–15.
- Krajnc T., Prelovšek M., 2014. Jesen na Snežniku je lepa. Glas Podzemlja 2014, str. 15–17.

Konasnica

Katastrska številka	1241
Dolžina	210 m (1300 m)
Globina	29 m (66 m)
Nadmorska višina vhoda	1035 m

Le streljaj od Dražgoš pod Dražgoško goro se strmo v hrib vije gozdna pot, ki nas kmalu pripelje do velikega spodmola. Ko se povzpemo prav do sten, vidimo, kako spodmolu ni konca in se nadaljuje v prostoren rov, lokalnemu prebivalstvu poznan že dolgo. Ko vstopimo v podzemlje, kaj hitro spoznamo, da so skrivnosti Dražgoške gore obširnejše, kot so videti na prvi pogled.

Prva omemba Konasnice sega v leto 1939. Selška občina je takrat o 18 metrov dolgi jami poročala vojaškimi oblastem. Leta 1955 je Anica Arnol iz Železnikov informacijo o obstoju Konasnice sporočila Geografskemu inštitutu v Ljubljani. Prvi zapisnik in načrt sta nastala leta 1976, ko so: J. Broder, F. Habe in L. Jelenc izmerili 130 m. Prostoren vodoraven rov se je končal s podorom. Skozi podor je močno pihalo, zato so se kopanja lotili domačini iz Železnikov in Škofje Loke. Prva sta kopala Jože Radovan Dolenc in Peter Veber, preboj prvega dela pa je uspel Idi in Matiju Hiršfenfelderju avgusta 1998. Podor je vodil v 30-metrsko dvorano. Podorno dno dvorane se je vzpenjalo in dvorana na videz ni imela nadaljevanja. Raziskave so se ustavile in dolgo časa je bila jama znana zgolj po bogati biotski pestrosti. V njej so našli: 6 vrst jamskih hroščev, vsaj 5 vrst netopirjev in druge živali – tako jamske kot občasne obiskovalke. Ves čas je bil prisoten močan pretok zraka in jama je samo čakala nadebudnega jamarja, ki bi razkril izvor prepaha.

Jamo je v naslednjih 10 letih obiskalo kar nekaj škofovskih, kranjskih in ljubljanskih jamarjev. Znanih je tudi nekaj poskusov nadaljnega kopanja. Ni bilo prav skrivnostnih odkritij izvora (ali ponora, odvisno od letnega časa) prepaha – v desnem kotu dvorane, natanko 18 m nad dnom z dvorano prekinjenega rova. Zaključek se dandanes zdi samoumeven: podor jo je zasul, rov se nadaljuje, »zgolj« 18 m odkopljemo in smo tam.

Decembra 2010 sta se za projekt ponovnega kopanja odločila Marjan Baričič in Gregor Pintar. Ob pomoči članov DZRJ Ljubljana in Anžeta Oblaka iz DRP Škofja Loka se je zvrstilo 8 zaporednih kopaških vikendov, ki niso ostali brez zanimivih prigod: mnogokrat cesta ni bila prevozna in pohod do jame se je v globokem snegu časovno močno podaljšal. Anže je celo doživel jamski pokop, saj je v vročici iskanja prehoda med skalovjem nase zvrnil dobršen del podora. K sreči jo je odne-

sel brez večjih poškodb. 20. 2. 2011 je bila potrebna veriga več kot 12 jamarjev, ki so odstranjevali kamenje iz podora, a jim je uspelo in končno so dosegli magično globino 18 m. – In tam je bila! Jama, kakršne ti kraji do tedaj niso poznali – krasota, ki se lahko kosa z najlepšimi tvorbami iz nižinskega krasa.

Dandanes je jama dolga okoli 1300 m, višinska razlika med najvišjo in najglobljo točko pa je 66 m. Vhod v jamo je prav na polovici višine. Vhodni rov se za podorom nadaljuje v isti smeri, sprva proti severu, potem pa vedno bolj zavija na zahod. Več kot kilometer dolg rov velikih dimenzij je ozaljšan s tisočeriimi sigastimi tvorbami. Podor je notranje dele zaščitil pred vplivi s površja in omogočil nastanek tega estetskega ekshibicionizma. Na tisoče špagetov se bori za svoj prostor s prosojnimi zavesami. Stalagmiti, stalaktiti in stebri se bohotijo sem ter tja kot na skici zdolgočasnega kreatorja baročnih umetnij. Sigaste kope se v velikosti kosa-jo ena z drugo – vse do nekaj 10 metrske, čez katero se preliva kristalno čista voda, ki pada v manjše jezercice. Pogled privablja tudi ponvice, napolnjene z vodo, ki na površino izloča prosojno belo sigasto skorjo. Jama poleg oblik menja tudi barve – od snežno bele prek različnih odtenkov rumenkaste popelje do temnejše rdečerjave, ponekod sive in črne. Tudi blata je dovolj. Packarije in novih rogov željni jamar lahko na sredini jame sledi prepihu v nižje dele, v še vedno aktivni požiralnik, kjer delo še ni zaključeno. Odprtih je mnogo možnosti – vsaj en kamin in en meander čakata prvopristopnika.

Tudi s speleološkega vidika je Konasnica posebnost Jelovice. Strokovnjaki sklepajo, da je jama izredno stara, starejša od vseh do sedaj odkritih na temu območju. Skoraj vodoraven fosilni rov z debelimi nanosi rečnega proda in mivke nakazuje, da je tu nekoč tekla in ga oblikovala podzemna reka. V katero smer je tekla voda (v smeri vhoda ali iz njega) ostaja uganka. Nedvomno je del jame izginil z erozijskimi procesi, ki so oblikovali današnjo dolino potoka Rudnice. Jamski rov so preoblikovali tudi neotektonski procesi, svoje pa je prispevala še siga. Ostale jelovške jame so popolnoma drugačne – vertikalne, mlajše in krajše, brez tako bohotnega sigastega okrasja.

Neobičajna lepota je botrovala želji domačinov po zaščiti jame in DZRJL je, v sodelovanju s krajevno skupnostjo Dražgoše, jamo že kmalu po odkritju zaprl. Čudesa Konasnice pa so obiskovalcu še vedno na vo-

ljo, saj sta v gostilni v Dražgošah vpisna knjiga in ključ od vhoda, vedno pa je mogoče najti tudi jamarja, ki bo z veseljem razkazal ta biser Jelovice.

Špela Borko

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Kofler B., 2002. Jama Konasnica in njena podzemeljska favna hroščev. Loški razgledi 2002, str. 27–34.
- Kofler B., 2007. Rezultati večletnih raziskav podzemeljske favne hroščev v jami Konasnica/Results of a several year research of the hypogean beetle fauna in the cave Konasnica. Acta entomologica slovenica 2007, št. 15/2, str. 121–126.

Iz učbenika o speleogenezi. Avtor fotografije: Primož Rupnik

Kdo bo koga? Avtor fotografije: Primož Rupnik

Jamarja paradirata skozi 400 m dolg meander Kvadratarija v jami Evklidova piščal.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Viševnik project

Beginning with exploration in Evklidova piščal, in fall of 2011, the society opened up caving in a new area above Pokljuka and below the mountain Viševnik. There were no registered caves in this area when exploration began. Intense exploration of Evklidova piščal during 2011 and 2012 led to its current depth and most of its current length. We also began searching for other caves in the area during this time, and found quite a few small caves. A short American-Slovenian expedition to the area in summer of 2013 led to the discovery, exploration, and mapping of more small caves as well as the discovery of two new major caves, Platonovo šepetanje and Trubarjev dah. A winter expedition into Platonovo šepetanje in January

of 2014 pushed the cave to nearly its current depth. A team camped in the cave for one week during this exploration. Exploration during 2014 and 2015 focused on these two new big caves, and included a return American-Slovenian expedition in the summer of 2015 that lasted for two weeks. Currently, there are 24 mapped caves in the area with a total of more than 8.5 km of passages. Strong possibilities exist for the connection of all three big caves into a large system over 700 m deep and likely over 8 km long. The resurgence for the water in the caves is unknown, but likely resurgence locations suggest a depth potential in excess of 1000 m.

Matt Covington

Evklidova piščal

Katastrska številka	10396
Dolžina	2063 m
Globina	429 m
Nadmorska višina vhoda	1550 m

During the fall of 2010, we discovered a small blowing hole in the forests above the plateau Pokljuka in the Julian Alps of Slovenia. The air flow was impressive, but it appeared that a lot of work would be needed in order to make it human size. A little less than a year later, we returned to the site to try a bit of digging and see what we could find. On five different days during fall of 2011 we returned to the blowing hole to dig. Most of the work simply required removal of loose rocks and debris that had likely filled the hole as a result of frost shatter. Our biggest challenge was that the unstable walls of debris were frequently collapsing back into the dig, requiring us to remove much more material than would otherwise be necessary. We were beginning to wonder whether the effort was sustainable, when on the fifth digging effort we made an initial breakthrough into a small chamber and a narrow meander passage beyond.

The cave continued as a narrow meander with a few small free climbs for about 100 m before we reached the first pitch. From there, the cave began to descend rapidly, but at the bottom of every pit we found

another narrow meander that we had to negotiate before reaching the next shaft. Over a few months of exploration, the cave reached a depth around 150 m, where it became more horizontal. Exploration beyond this point was initially quite challenging due to narrow passages, but eventually we found a way through to a nearly kilometer-long fossil meander passage that gradually descended into the mountain. Currently, the cave is 429 m deep and 2150 m long. The current bottom of the cave is at a sump. Ongoing efforts in 2013 identified a potential bypass that has a substantial portion of the airflow. However, it leads to a narrow passage where it appears that much digging will be required to progress forward. Climbing and digging leads remain throughout the cave, but recent energy in the area has been devoted to easier leads in other nearby caves. Though Evklidova piščal is no longer the deepest or longest cave in the Viševnik area, it is arguably the most difficult due to the continual squeezes and contortions necessary to traverse its passage.

Matt Covington

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Covington M., 2015. Beginnings: The discovery of Evklidova piščal and early exploration on Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 4–9.
- Covington E., Covington M., Di Batista M., Elor G., Heltsley W., Miller B., 2015. Return to Viševnik: Summer 2013 Expedition. NSS News 2015 73/1, str. 9–18.

Polica s plitvo vodno kotanjo na začetku brezna Politeia, Platonovo šepetanje.
Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Platonovo šepetanje

Katastrska številka	10905
Dolžina (neuraden podatek)	1401 m (2300 m)
Globina	566 m
Nadmorska višina vhoda	1861 m

Odkritja v Evklidovi piščali so naše zanimanje za območje pod Viševnikom večala z vsakim metrom. To je privedlo do številnih poletnih in zimskih terenskih ogledov, na katerih smo našli kar nekaj zanimivih lukenj, jih raziskali in izmerili, vendar na žalost nobena jama ni dosegla pričakovanj in so se vse zaprle po največ 60 m globine.

Na prvem poletnem taboru leta 2013 so se stvari spremenile. Na enem izmed terenskih ogledov smo našli manjši vhod prav na robu podov pod Viševnikom: Platonovo šepetanje, ne daleč stran pa še špranjo, ki je kasneje dobila ime Trubarjev dah. – Ime jame je nastalo zaradi zanimive menjave prepaha v vhodnih delih ter zaradi besedne igre (Plato – ang. pomeni Platon, mi pa smo tako poimenovali pode).

Jama je že na prvem poletnem taboru dosegla globino 300 m. Na jesenskem izletu pa smo ugotovili, da ima tudi odprto nadaljevanje. To nam je dalo zagon in smo sredi zime, po novem letu, organizirali tedensko ekspedicijo v jamo. Ekspedicija je bila kljub obupnim vremenskim razmeram (nov sneg in dež, ki je padal po njem), precej uspešna. Jama smo poglobili do globine 560 m ter jo »raztegnili« prek kilometra. V jami je

pripravljen tudi raziskovalni bivak, ki je že večkrat odlično služil.

Kasneje nam je večino časa vzelo raziskovanje v sosednji jami, tako da se do letošnjega poletja v Platonovem šepetanju ni veliko delalo. Letos smo večinoma raziskovali v času poletnega tabora pod Viševnikom. Delalo se je na iskanju možne povezave z jamo Trubarjev dah ter nekaj malega na dnu jame, kjer bi lahko bilo nadaljevanje. Iskanje slednjega nam je precej oteževalo deževje na površju. Povezavi smo se približali na nekaj metrov, vendar na koncu vseeno obstali pred preozkim prehodom. Prav tako se je pregledalo stranski odcep na globini približno 150 m, ki se je kasneje povezal nazaj v znane dele jame.

V jami še vedno ostaja kar nekaj odprtih nadaljevanj. Z novimi odkritji v Trubarju smo spoznali, da obstaja možnost povezave tudi v nižjih delih Platonovega šepetanja, in sicer nekje v predelu, kjer je sedaj lociran bivak. To nam je dalo nov zagon in v prihodnosti upamo, da bomo s plezanjem in pregledovanjem odcepov jami tudi uspešno povezali.

Matic Di Batista

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Dvojčka pod Viševnikom. Glas Podzemlja 2014, str. 4–7.
- Covington E., Covington M., Di Batista M., Elor G., Heltsley W., Miller B., 2015. Return to Viševnik: Summer 2013 Expedition. NSS News 2015 73/1, str. 9–18.
- Elor G., 2015. January 2014 Expedition to Platonovo šepetanje, NSS News 2015 73/1, str. 18–20.
- Di Batista M., Borko Š., Krajnc T., 2015. Twins under Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 23–25.

Detajl Pussy Riot, ki nas je v jami Trubarjev dah pripeljal v Černij meander, ta pa v dele Via Voje.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Trubarjev dah

Katastrska številka	10904
Dolžina (neuraden podatek)	2743 m (4500 m)
Globina (neuraden podatek)	599 (613 m)
Nadmorska višina vhoda	1853 m

Skupinica zagretilih jamarjev je, leta gospodovega 2013, na dan praznovanja upora proti katoliški cerkvi, protestno zagrabila majzle in macole in šla reformirat. Entuziazem je naredil svoje in odprl se je vhod v dandanes najboljšo jamo v tem in onem stranstvu – Trubarjev dah. Seveda je to zgolj moje nadvse subjektivno mnenje. A ker mu nihče, vsaj v pričo mene, ne nasprotuje, zdrava pamet kaže k pravilnosti le tega.

Za obdelave potrebnim vhodom se nam je odprl svet drugačnih, jamarju prijaznih, dimenzij. Vhodu je sledilo brezno, manjša galerija, stopnja z dvorano pod njo in meander ravno prave širine, ki se je zopet odprl v brezno. Jama nam je z vsako akcijo bolj darežljivo razkrivala svoje skrivnosti in navdušenje je raslo. Glavni navdušenci Garmin, Diba in Špela smo, z bolj ali manj navdušenimi občasnimi obiskovalci, praktično celo zimo 2014 gazili, odkopavali sneg in prodirali vse globlje. Spodobno kratka brezna so se izmenjevala s spodobno kratkimi meandri, dokler nismo prišli do točke, ki je zahtevala inovativnost. Na -200m nas je pričakal Tuš, brezno kjer v najboljšem primeru vedno vsaj malo kaplja. Sledi mu meander, kjer voda vztrajno in trmasto čemi po stenah vsenaokrog in čaka na mimo plazeči se jamarski kombinezon. Z uvedbo modne muhe, vrečk za smeti, smo spomladi 2014 dosegli Černij meander, kjer v grozovitem prepihu trgaš opremo na nadvse strateško postavljenih cvetačah. A trud je bil poplačan, saj mu je sledila ogromna galerija Via Voje ter po nekaj brezni tudi globina 500 m. V tem obdobju smo zasvojili novega Trubaša, Flisa. Tečajniško sekcijo pa še danes zaskeli pri srcu, ker je na 23-urni akciji zgrešila očitno nadaljevanje v največjo dvorano v jami – Final destination.

V dvorani očitnega nadaljevanja navzdol nismo našli, zato smo začeli plezati kamin nad njo. Nadvse mokro delovišče in nadvse mokro poletje pa sta avgusta botrovala preusmeritvi energije v širjenje odcepa na -250m in kmalu smo imeli razlog, da dani del poimenujemo Križišče. Prikopali smo se namreč do množice brezen. Očitno tu sledimo nadvse ognjevitemu prelomu, morebiti celo dvema. Glavno brezno Republika skozi moker lijak vodi v Anarhijo, le ta pa nas pripelje do novega veličanstva – 180 m globokega brezna Ruski

vohun, z dnom na globini nekaj čez 600 m. Da bi bila situacija bolj zabavna, vzporedni niz brezen skoraj nakazuje na možno nadaljevanje, a zopet pripelje na dno Rusa. V dano brezno se izlivajo ogromne količine vode, čemur smo bili priča ob nenadejani nevihti, ko smo čepeli na skalnatem čepu 100m nad tlemi, slapovi pa so bučali v nezaslišanih jakostih.

»Staro« in »novo« dno jame, po besedah dežurnega geologa, morebiti predstavljata isti paleo nivo kraške vode znotraj prelomne cone. Ta nam predstavlja ozko grlo in zaenkrat nam še ni uspelo najti prehoda čez »zabasane« dele. A ker vse kaže na to, da današnjih freatičnih delov še zdaleč nismo dosegli, nismo obupali. Nadaljevali smo s plezanjem kaminov in se lotili tudi bolj eksotičnih tehnik – z dišečimi palčkami in dimnimi signali smo sledili vetru. Močan prepah je namreč prisoten v obeh delih jame, a se na Križišču zanimivo zasuče - v nižjih delih sta si prepiha namreč nasprotna. Julija 2015 smo uspešno prilezli na vrh Final destinationa. Mogočnost 100 metrskega kamina se nam je razkrila, ko smo na vrhu trije viseli na Y pritrdišču, z 200 metri razopremljene vrvi in preišljevali, kako bomo prišli dol če izgubimo vrtalko... Plan je namreč bil, spustiti se po drugi strani dvorane in najti nadaljevanje. In smo ga. Sicer ne v globine, smo pa našli 400m novih galerij ogromnih dimenzij v višjem nivoju, ki so bolj ali manj vzporedne z doslej znanimi »starimi« deli.

Med vsemi opisanimi dogodivščinami smo pregledali še mnogo stranskih odcepov, zlezli praktično vsak, vsaj malo zanimiv kamin in končno prišli na sled tudi bonusu – z ekipo iz Platona se namreč že da komunicirati in le mala ožina nas loči od sistema.

V slabih dveh letih smo nanizali čez 50 akcij, kar je v povprečju ena akcija na 14 dni. V jami je bilo okoli 25 jamarjev, vsak od glavnih treh odvisnikov pa je bil v jami vsaj 25x. In nismo se naveličali. Popotovanje čez jamo je postalo rutina in z izkušnjami nam motivacija ob vedno težje dosegljivih zmagah le narašča. V najbolj kratkoročnem planu imamo plezanje do okna v Ruskem vohunu, plezanje obetavne sledi v Final destination, pa povezavo s Platonom in Evklidom.

Špela Borko

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Dvojčka pod Viševnikom. Glas Podzemlja 2014, str. 4–7.
- Di Batista M., Borko Š., Krajnc T., 2015. Twins under Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 23–25.

Roši na pobočju pred Najino jamo.
Avtor fotografije: Tomaž Krajnc

Najina jama

Katastrska številka	10634
Dolžina	750 m
Globina	147 m
Nadmorska višina vhoda	1950 m

Najina jama se nahaja v Kamniških Alpah, na poti s Kokrskega sedla na Grintovec. Vhod v jamo je šolski primer vhoda, saj se nahaja pod lepo, gladko steno, nekaj metrov na planinsko potjo. Prav zato je čudno, da jama ni bila prej odkrita.

Vhod v jamo smo prvič opazili že pred kakšnimi 10 leti, vendar se v jamo nismo spustili vse do leta 2012. Takrat smo se na sicer planinskem pohodu na Grintovec ustavili tudi pri vhodu, ga razširili in raziskali jamo do prve ožine.

Jama se za naslednjo ožino nadaljuje nekaj 100 m horizontalno in v precej velikih dimenzijah. Horizontalni, fosilni rovi nekajkrat presekajo brezna, ki v enem pripeljejo v spodnji, aktivni nivo. Na koncu zgornjega nivoja je podor, ki bi se ga morda v prihodnosti splačalo poskusiti prekopati.

Razen enega brezna se ostala zaprejo s preozkim nadaljevanjem, ali s podornim gruščem. Brezno, ki se ne zapre, pa predstavlja precej lep prehod v spodnji

nivo jame, ki ves čas poteka v isti smeri kot zgornji. Večinoma je spodnji nivo visok meander s tekočo vodo. Širina meandra sicer variira, vendar je večinoma povsod prehod.

Spodnji nivo pripelje do brezna, ki je ob vseh obiskih imelo tekočo vodo. Nekaj metrov nad dnem smo našli okno, sicer preozko za prehod, vendar smo ga do letošnjega leta uspeli prekopati in se prebiti nekaj 10 m naprej do nove ožine. Prepah je tam prisoten, glede na videno pa tudi širjenja ne bo potrebno veliko.

Jama je zanimiva predvsem zaradi velikih horizontalnih galerij ter prepaha, ki je močno prisoten po vseh delih jame. Prav tako ima jama kar precejšen globinski potencial, vendar pa trenutno ni popolnoma jasno, kje se splača nadaljevati z raziskavami in kam vložiti največ truda. Podor na koncu zgornjega nivoja še ni bil povsem pregledan, spodaj bi bila potrebna pa še vsaj ena akcija s širjenjem.

Matic Di Batista

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Najina jama. Glas Podzemlja 2014, str. 13–14.